

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*

ROLE OF EXECUTIVES AFFECTING PEOPLE'S SATISFACTION THE

SERVICE OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS IN SAKORN

NAKORN PROVINCE

ธัญญ์วรัท ภัทรนันตชัย¹ และ ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ²

Thanyawarat Phatthanantachai¹ and Thanaploysiri Siribunsobh²

¹⁻²มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻²Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author's Email: journal.research.edu@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของอับเบน และฮิวส์ ประเภทของการวิจัยเป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,140 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 291 คน โดยได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และใช้แผนการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

* Received 1 October 2024; Revised 21 November 2024; Accepted 22 December 2024

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

This study aimed to 1) study the level of academic leadership of school administrators, 2) compare academic leadership of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area 1, Mahasarakham, according to teachers' opinions classified by educational qualification and school size. The conceptual framework used in the research was the concept of academic leadership of Abben and Hughes. The research type was a quantitative research method. The population was 1,140 teachers in schools under the Office of the Primary Educational Service Area 1, academic year 2023. The sample was 291 teachers in schools under the Office of the Primary Educational Service Area 1, Mahasarakham, academic year 2023, obtained by determining the sample size using the table of Krejci and Morgan and using a simple random sampling method by drawing lots. The research instrument was a 5 -level rating questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The results of the study found that 1) The level of academic leadership of school administrators was overall at a high level. When considering each aspect, the curriculum aspect had the highest mean. and in terms of promoting

the teaching and learning atmosphere, there was the lowest average value 2) A comparison of academic leadership of school administrators under the jurisdiction of the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office, Area 1, found that teachers with educational qualifications and working in schools of different sizes had significantly different opinions on academic leadership of school administrators under the jurisdiction of the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office, Area 1 at a statistical level of .05.

Keywords: leadership, academic leadership, school administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่างๆ ที่ช่วยให้คนอยู่รอดในสังคมส่วนรวมได้ เป็นเครื่องมือการส่งเสริมการเรียนรู้ของทุกคนในสังคมตั้งแต่แรกเกิดและต่อเนื่องในช่วงชีวิตด้วยรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาของชาติมุ่งสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของไทย(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554: 3-4)

การศึกษาในปัจจุบันมีปัญหา จึงทำให้เกิดวิกฤตทางปัญญา แล้วพาให้เกิดวิกฤตชาติ การแก้วิกฤตต้องทำหลายอย่าง รวมทั้งการรักษาด้วยยุทธศาสตร์ทางปัญญา และการปฏิรูปการศึกษาเพื่อความเข้มแข็งทางปัญญาโดยรอบด้านโดยเร็ว การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นวาระเร่งด่วนของชาติ และประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา คือ การบริหารจัดการ

การศึกษาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ ในปัจจุบันมีการบริหารรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลาง มีการจัดองค์การซ้ำซ้อน ไม่มีเอกภาพด้านนโยบาย และมาตรฐาน ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรต่ำ ขาดการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จึงไม่ได้คนดีคนเก่งมาเป็นครู สังคมขาดศรัทธาและความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และขาดความเชื่อมโยงกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน การเข้ารับการศึกษาไม่กว้างขวาง ไม่ทั่วถึง และไม่เป็นธรรม เกิดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้ารับการศึกษา และคุณภาพการศึกษาที่ได้รับก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาขึ้น รวมถึงการเรียนการสอนไม่ได้เน้นความสามารถสากลเท่าที่ควร ขาดการอบรมบ่มนิสัย ไม่ได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและภูมิปัญญาไทยอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพราะคุณภาพครูส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน และหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผลนักเรียน เน้นวิชาและครูเป็นตัวตั้ง ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่นักเรียน การเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เน้นการท่องจำ แต่ไม่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้เด็กนักเรียนสมัยใหม่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น รวมทั้งการศึกษาแปลกแยกจากสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม การศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน ไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคม อีกทั้งการศึกษาขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกับด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาอ่อนด้อยทางคุณภาพ และจริยธรรม และขาดความภูมิใจในศิลปะ และภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ และความมั่นคงสภาพของชาติไทย (เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน, 2558 : ออนไลน์)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน คือ ต้นตอในการบริหารจัดการในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง เป็นต้นว่า การบริหารจัดการที่ดี การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน ผู้บริหารมีอาชีพ และเกิดพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังขึ้นกับความรับผิดชอบในการทำงานของผู้ร่วมงาน ความกระตือรือร้น ความสามารถของผู้ร่วมงาน ความถนัด แต่สิ่งดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความสามารถของผู้นำหรือผู้บริหารซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด ผู้นำที่มีความสามารถจะมีอิทธิพลในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรและสามารถประสานอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ผู้นำจึงมีความสำคัญต่อกลุ่มและการบริหารงานความสำเร็จของกลุ่มมีส่วนสัมพันธ์ กับความสามารถของผู้นำ ซึ่ง กาญจน์ เรืองมนตรี (2548 :

1) ได้กล่าวถึงผู้นำ (Leader) ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กรนั้น เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งเช่นเดียวกัน (วิเชียร วิทยอุดม, 2549: 1) ได้เสนอว่า ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารในองค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ผู้นำ ถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็สามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ ให้องค์กรสามารถทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะไม่สามารถสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ ข้ำร้ายยังเป็นการทำลายขวัญของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้นำ ซึ่งจะเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานต่างๆ ในองค์กรประสบความล้มเหลว

ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญ ในการบริหารงานสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์กรโดยทั่วไป เพราะองค์กรโดยทั่วไปนั้นจะมีจุดมุ่งหมายและพันธกิจที่ไม่ซับซ้อนเท่ากับองค์กรทางการศึกษา เนื่องจากองค์กรทางการศึกษานั้นนอกจากจะมีจุดมุ่งหมายและพันธกิจเหมือนองค์กรทั่วไปแล้ว องค์กรทางการศึกษาหรือสถานศึกษานั้นยังมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาอีก ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ เพื่อนำให้องค์กรบรรลุทั้งเป้าหมายของการบริหารองค์กร และบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การบรรลุถึงคุณภาพของนักเรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรวิเคราะห์ความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองว่า มีอยู่อย่างไรบ้าง มีจุดดี จุดด้อยอย่างไร และควรพัฒนาอย่างไร โดยที่คุณสมบัติข้อแรกที่ผู้บริหารโรงเรียนควรตรวจสอบตัวเองก็คือ การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (Vision) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถมองเห็นภาพอนาคตของสถานศึกษา เป็นภาพที่มีความเฉพาะเจาะจง และสามารถบรรลุถึงจุดได้ความสามารถยังรู้ถึงก้าวต่อไปขององค์กรนั้นถือเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้นำ เมื่อสามารถสร้างภาพอนาคตได้ชัดเจนแล้ว ต้องนำเสนอเผยแพร่ แก่คณะครูและผู้ร่วมงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดการยอมรับ หากจะต้องมีการปรับเปลี่ยนก็เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นภาพอนาคตที่เป็นที่พึงประสงค์ของทุกคนในสถานศึกษานั้น จากนั้นจึงจะมีผลทำให้ทุกคนรวมพลังเพื่อปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น ขณะเดียวกันก็อาจจะนำวิสัยทัศน์นั้นไปปฏิบัติด้วยตนเอง งานวิจัย หลายเรื่องในปัจจุบันต่างยืนยันว่าวิสัยทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นและเป็น

องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียน อีกทั้งการเป็นผู้มีแนวคิดกว้างไกลในเรื่องของการศึกษา มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการศึกษา การเป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่ การเป็นผู้มีพลังพร้อมที่จะทำงาน การเป็นผู้มีความกล้าเสี่ยงและความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์นับว่ามีความสำคัญเช่นกัน รวมถึงการตรวจสอบการบริหารงาน ผู้บริหารโรงเรียนควรตรวจสอบการบริหารงานด้วยการประเมินงาน เพื่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานในทางที่เป็นจริง โดยการตรวจสอบ หรือประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น แผนงาน วิธีดำเนินงาน การควบคุม การใช้ทรัพยากร เป็นต้น (เศรษฐิยา เปรื่องพิชญาธร, 2558 : ออนไลน์)

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการทำให้ทราบว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และพัฒนาการของสถานศึกษา สถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จการบริหารงานจะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงาน นอกจากหน้าที่ทางการบริหารที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารควรเป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมใหม่ของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนและดำเนินการของสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของโครงการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มความสามารถทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากร การให้ความสำคัญและกำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารงาน การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน คือต้นตอในการบริหารจัดการในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง เป็นต้นว่า การบริหารจัดการที่ดี การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน ผู้บริหารมีอาชีพ และเกิดพัฒนาสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังขึ้นกับความรับผิดชอบในการทำงานของผู้ร่วมงาน ความกระตือรือร้น ความสามารถของผู้ร่วมงาน ความถนัด แต่สิ่งดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความสามารถของผู้นำหรือผู้บริหารซึ่งถือได้ว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด ผู้นำที่มีความสามารถจะมีอิทธิพลในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การและสามารถประสานอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ผู้นำจึงมีความสำคัญต่อกลุ่มและการบริหารงาน ความสำเร็จของกลุ่มมีส่วนสัมพันธ์ กับความสามารถของผู้นำ (กาญจน์ เรืองมนตรี , 2548 : 1)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปัญหา คือ โครงสร้างการบริหารงานของแต่ละขนาดโรงเรียนไม่เหมือนกัน

การติดต่อสื่อสารสั่งงานบางเรื่องมีความล่าช้า ไม่สามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึง ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการส่งผลให้เกิดมุมมองด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียน และครูที่มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นทั้งผู้อำนวยการ นักจัดการ และเป็นผู้นำ ซึ่งผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับทุกสภาพการณ์ได้ และใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้บริหารเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน เป็นผู้ส่งเสริมความก้าวหน้าของการเรียนการสอน เป็นผู้จัดการให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบงานของโรงเรียนตั้งแต่งานสูงสุดมาจนถึงต่ำสุด

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้ปฏิบัติการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนา ลักษณะของผู้บริหารที่ตรงกับความต้องการของครู รวมทั้งเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อการนำมาใช้ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางด้านการบริหารงานบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกัน

2. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ บริบทของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,140 คน จำนวน 195 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 291 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งสร้างขึ้นเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการนิเทศการสอน 3) ด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน 4) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และ 5) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนด 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาและค้นคว้าแนวทางการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยมปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษา อับเบน และฮิวส์ (Ubben & Hughes, 1992 : 298; อ้างถึงใน นาถอนงค์ วงศ์ชั้นแก้ว, 2556 : 52)
3. นำแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
4. แก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective congruence : IOC) คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67-1.00
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .98

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้แจกไปทั้งสิ้นจำนวน 291 ฉบับ ได้รับคืน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้แจกไปทั้งสิ้นจำนวน 291 ฉบับ ได้รับคืน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน โดยใช้ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐานโดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheff's Pos hoc Comparison)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. ด้านหลักสูตร	4.27	.43	มาก	1
2. ด้านการนิเทศการสอน	4.19	.44	มาก	3
3. ด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.08	.53	มาก	5
4. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	4.24	.46	มาก	2
5. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน	4.18	.49	มาก	4
โดยรวม	4.19	.42	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี (163)		สูงกว่า ปริญญาตรี (128)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านหลักสูตร	4.04	.60	3.78	.66	3.354*	.001
2. ด้านการนิเทศการสอน	4.17	.50	4.03	.55	2.217*	.027
3. ด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การสอน	4.04	.58	3.84	.63	2.598*	.010
4. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	4.14	.57	3.85	.72	3.704*	.000
5. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.13	.49	4.14	.42	.148	.882
โดยรวม	4.10	.46	3.93	.48	3.014*	.003

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศการสอน ด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน ด้านการจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	แหล่งความ- แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	16.251	2	8.126	22.561*	.000
	ภายในกลุ่ม	95.803	288	.360		
	รวม	112.054	290			
2. ด้านการนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.851	2	.425	1.513	.222
	ภายในกลุ่ม	74.756	288	.281		
	รวม	75.607	290			
3. ด้านส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	1.991	2	.995	2.713	.068
	ภายในกลุ่ม	97.608	288	.367		
	รวม	99.598	290			
4. ด้านการจัดให้มีการพัฒนา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	13.141	2	6.571	16.838*	.000
	ภายในกลุ่ม	103.802	288	.390		
	รวม	116.943	290			
5. ด้านการประเมินผลและ ตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.064	2	.032	.147	.863
	ภายในกลุ่ม	58.202	288	.219		
	รวม	58.266	290			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.633	2	1.817	8.171*	.000
	ภายในกลุ่ม	59.145	288	.222		
	รวม	62.778	290			

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่า ด้านหลักสูตร และด้านการจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดทำเอกสาร ตำรา คู่มือ เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนในแต่ละรายวิชา มีการส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน และมีการนิเทศการสอน นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม ปรีพูนังกูร (2554) ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ จักรกฤษ วงศ์ชาติ (2551) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยา กรมแสง (2553) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ขุนท้านาย (2553) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลในกลุ่มการศึกษาที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีไม่มีประสบการณ์ในจัดทำหลักสูตร และในเรื่องการเข้าอบรมการพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้นจึงขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงเป็นผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้นธิยา ภูมิไธสง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาภรณ์ อินทรกลาง (2558 : 98) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนแต่ละขนาดมีจำนวนบุคลากรไม่เท่ากัน โดยโรงเรียนที่มีขนาดกลางจะมีบุคลากรมากกว่าโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ทั้งจำนวนครู นักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ซับซ้อนหลายชั้นหลายระดับนับตั้งแต่ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ไปยังหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้าระดับ ตลอดจนครู เป็นต้น ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารส่งงานบางเรื่องมีความล่าช้า ไม่สามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึง ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการส่งผลให้เกิดมุมมองด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธภรณ์ จันทพล (2559) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัย พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ บุญปัน (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร ผู้บริหารควรจัดให้มีคณะกรรมการประเมินผลและติดตามการใช้หลักสูตรในแต่ละครั้ง และควรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ด้านการนิเทศการสอน ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในและควรประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวทางในการนิเทศ

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ผู้บริหารควรจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียน เช่น สนามฟุตบอล สนามเด็กเล่น และสวนหย่อม เอื้อต่อ

บรรยากาศการเรียนการสอน เป็นต้น และควรจัดระบบการใช้สาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งระบบไฟฟ้า แสงสว่าง น้ำดื่มอย่างเพียงพอ

1.4 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญสนทนและเป็นกันเองกับครู และตอบแทนครูที่มีความสามารถด้วยการให้ความก้าวหน้า เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ เป็นต้น

1.5 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารควร เสนอจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครู และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูจากการประเมินผลการสอนของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนของของ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของครู

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา เช่น การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจน์ เรืองมนตรี. (2548). ทฤษฎีผู้นำ. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ขวัญใจ ขุนทำนาย. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ในกลุ่มการศึกษาที่ 9. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

จักรกฤษ วงษ์ชาลี. (2551). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- ไชยา กรมแสง. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน. (2558). ปัญหาการศึกษาไทยและแนวทางการแก้ไข. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/409185>.
- ปฐม ปริบุญนังกูร. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. ใน สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พัชราภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองค์กรักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. ใน สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2550). ภาวะผู้นำ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ชีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- วิภาภรณ์ อินทรกลาง. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. ใน สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561). กรุงเทพมหานคร: พรึกหวานกราฟฟิค.
- อันธิยา ภูมิไธสง. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ใน สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.